

Statenmededeling

Onderwerp

Evaluatie ex art 217a Provinciewet betreffende het programma Versterken Sociale Veerkracht

Datum

5 februari 2019

Documentnummer

PS: 4479801

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

De bevindingen en conclusies van de evaluatie van Versterken Sociale Veerkracht en hoe wij met de resultaten van deze evaluatie omgaan.

Aanleiding

De verkenning van de maatschappelijke opgave Versterken Sociale Veerkracht (VSV) is in 2015 gestart. Op 18 november 2016 hebben uw Staten de opdracht en de kaders voor het programma vastgesteld. Kenmerkend voor het programma is de ontwerpde aanpak en de responsieve rol die de provincie hierbij heeft gepakt. Tussentijds terugkijken, daarvan leren en waar nodig bijstellen is een belangrijk onderdeel van het programma VSV.

De evaluatie is opgenomen op de Kennis & Onderzoeksagenda 2018 die in uw Staten is vastgesteld. Uw Staten zijn geïnformeerd over het onderzoeksplan op 19 juni 2018. Conform de verordening doelmatigheid en doeltreffendheid informeren wij u over de uitkomsten van het onderzoek.

In het rapport (bijlage 1) staan de resultaten van het evaluatie-onderzoek van het programma Versterken Sociale Veerkracht (VSV). De centrale onderzoeksvraag die is beantwoord is:

In hoeverre wordt het programma Versterken Sociale Veerkracht effectief en efficiënt uitgevoerd en in hoeverre sluit de rol van de provincie als responsieve overheid aan bij de opgave?

De beleidsevaluatie bouwt voort op de resultaten van de pilot Impactmonitoring die in het programma VSV is uitgevoerd. De rapportage van de pilot Impactmonitoring is in bijlage 2 opgenomen.

Datum

5 februari 2019

Documentnummer

PS : 4479801

Typering van het programma VSV door de onderzoekers

Het programma VSV heeft twee doelstellingen:

1. Het versterken van de sociale veerkracht in de samenleving, zodat elke Brabander deelt in en bijdraagt aan de goede kwaliteit van leven in onze provincie.
2. Het benutten en laten groeien van sociale veerkracht om maatschappelijke opgaven te versnellen, te verduurzamen en draagvlak te geven.

Typierend voor het programma is volgens de onderzoekers dat vanaf de start expliciet is gekozen voor een ontwerpende aanpak en een responsieve rol van de provincie bij het realiseren van de doelstellingen. Beide keuzes hebben belangrijke consequenties voor het verloop van het programma.

Een ontwerpende aanpak brengt met zich mee dat eerst de nodige tijd wordt geïnvesteerd in een verkenning en het doorleven van de opgave. Deze verkenning, en ook de volgende fasen in het programma, hebben een kort-cyclisch karakter, waarbij steeds wordt gereflecteerd wat te leren valt van de activiteiten die zijn ondernomen en welke vervolgstappen passend zijn. Er is dus geen sprake van een lineaire aanpak, gericht op het bereiken van vooraf duidelijk omschreven SMART-einddoelen. De aanpak is, zo schetsen de onderzoekers, adaptief en ook doelen worden steeds bijgesteld. Bij een ontwerpende aanpak hoort dus continu leren.

Bevoegdheid

Op grond van de Provinciewet, artikel 217a, hebben Gedeputeerde Staten de opdracht periodiek onderzoek te verrichten naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het door hen gevoerde bestuur en Provinciale Staten daarover verslag uit te brengen.

Kernboodschap

De centrale onderzoeksvraag wordt door de onderzoekers als volgt beantwoord:

De manier waarop het programma is ingericht en wordt uitgevoerd, past bij de doelstellingen en laat resultaten zien. De uitvoering is efficiënt.

Er is zichtbaar invulling gegeven aan de condities om het programma VSV te laten werken; de uitvoering van het programma verloopt zoals past bij een ontwerpende aanpak. Uit dit evaluatieonderzoek wordt duidelijk dat de gekozen werkwijze goed aansluit op de opgave en positief wordt gewaardeerd. Aan het bijbehorend voornemen om te blijven leren, wordt op een goede manier invulling gegeven.

Omdat is gestart met een uitgebreide verkenning, heeft het enige tijd geduurd voordat het programma VSV ook zichtbaar op stoom is gekomen. De lessen uit de verkenningfase zijn benut in de vormgeving van het programma en het netwerk. Inmiddels zijn er ruim 150 maatschappelijke initiatieven betrokken en is sprake van een vitaal netwerk Stérk Brabant en een zich nog steeds ontwikkelend instrumentarium om initiatieven te ondersteunen.

Datum

5 februari 2019

Documentnummer

PS : 4479801

De onderzoekers stellen vast dat de provincie binnen het programma op passende wijze uitvoering heeft gegeven aan haar rol als responsieve overheid. Dit blijkt hieruit:

1. Door niet zelf (alleen) te acteren richting initiatieven, maar juist in samenspraak met partners en initiatieven te bepalen wat een passende rol is.
2. Op voorhand zijn geen eisen geformuleerd over welke initiatieven wel of niet ondersteuning verdienen. Ook heeft de provincie niet gestuurd op de wijze van ondersteuning. Steeds is gestart met de vraag vanuit het initiatief.
3. Gedurende de uitvoering van het programma zijn aanpassingen doorgevoerd in het programma op basis van ervaringen en de behoeften van initiatieven.
4. De rolinvulling is tot slot herkenbaar in de keuze om te monitoren en op basis daarvan adaptief te programmeren.

Partners zijn positief over deze rolinvulling. De mate van waardering varieert wel met de mate van betrokkenheid van verschillende partners bij het programma VSV.

De verantwoordelijkheid voor de toepassing van responsieve sturing en de ontwerpende werkwijze is stevig ingebed in het programma, maar wordt door de rest van de provinciale organisatie (nog) niet actief ondersteund. Wel is geconstateerd dat het programma bij de start voor een deel nog is ingericht op basis van "wat er al was" op het gebied van leefbaarheid. Dat is eigenlijk niet logisch bij een ontwerpende aanpak en heeft er mede toe geleid dat het programma daarmee het label "sociaal domein" had, terwijl het eigenlijk - blijkens ook de tweede doelstelling- veel breder is.

De onderzoekers concluderen op dit punt dat inzet van mensen en middelen efficiënt is, in de zin dat in de uitvoering sprake is van efficiëntiebewustzijn. Keuzes in het programma worden steeds zorgvuldig afgewogen op hun doelmatigheid.

Op dit moment zijn de doelstellingen van het programma nog niet bereikt. Het is nog niet mogelijk om iets over de (maatschappelijke) resultaten te zeggen.

Hiervoor worden door de onderzoekers twee redenen genoemd:

Datum

5 februari 2019

Documentnummer

PS : 4479801

1. De looptijd van het programma is te kort om al zichtbare resultaten te kunnen waarnemen in het versterken van de sociale veerkracht en de volhoudbaarheid van maatschappelijke initiatieven.
2. De onderzoeksmethode om de impact te meten is tussentijds verbeterd, maar dit maakt vergelijking tussen de uitkomsten lastig.

De ervaringen met de ontwerpende aanpak, de responsieve rol van de provincie en de eerste resultaten van het versterken van sociale veerkracht maken het de moeite waard om het programma voort te zetten.

De invloed van het programma op de sociale veerkracht in de provincie zal pas op langere termijn moeten blijken. De onderzoekers stellen dat continuïteit van het programma daarom nodig is. Om de ontwikkeling van het programma met succes voort te zetten, is een aantal zaken van belang. Als eerste dat voor iedereen duidelijk is dat de reikwijdte van het programma VSV zich niet beperkt tot het sociaal domein. Het programma heeft betekenis voor alle maatschappelijke thema's en ontwikkelingen die baat hebben bij vitale initiatieven. Ten tweede is gebleken dat de bedding in provinciaal instrumentarium en sturing nog versterking behoeft. Dat heeft bijvoorbeeld consequenties voor de inrichting van de planning & control-cyclus en de definitie van het efficiencybegrip.

Ook is het belangrijk om samenwerking vanuit andere provinciale beleidsdomeinen en programma's met het programma VSV te stimuleren. Daar past ook bij het betrekken van de lessen uit het programma op het gebied van de responsieve rol en ontwerpende aanpak bij de provinciale organisatieontwikkeling. Het zwaartepunt om die verbinding te maken, ligt nu vooral bij het programma VSV, maar zou ook omgekeerd actief gestimuleerd mogen worden. Dat vraagt volgens de onderzoekers actieve sturing vanuit bestuur en management van de provincie.

Voor de beantwoording van alle onderzoeksvragen verwijzen wij u naar de samenvattende paragrafen in de rapportage van Lysias (paragraaf 2.9, 3.2 en 4.2).

Conclusies en consequenties*1. Sterkere sociale veerkracht zichtbaar maken*

De beleidsevaluatie van het programma VSV richt zich sterk op de methodiek en de procesaanpak van het programma VSV. Ons college herkent zich in de conclusies van de onderzoekers en wil daarnaast benadrukken dat het programma ook gewoon goede resultaten heeft opgeleverd van sterkere sociale veerkracht in Brabant. En dat er een basis is gelegd om deze goede voorbeelden nog sterker te maken en op meer plaatsen beschikbaar.

We hebben in de afgelopen 3 jaar o.a. in het [digitale magazine](#), de [veerkrachtvlogs](#) en via [sociale media](#) veel voorbeelden met uw Staten, in het netwerk en breed onder Brabanders gedeeld van initiatieven die de sociale veerkracht in Brabant versterken en hoe er vanuit het programma VSV een bijdrage aan wordt geleverd.

Datum

5 februari 2019

Documentnummer

PS : 4479801

Twee voorbeelden brengen we nog eens onder uw aandacht omdat ze exemplarisch zijn voor hoe het programma VSV direct sociale veerkracht in Brabant versterkt:

Lokaal+

Het initiatief [Lokaal+](#) is een wijkleerbedrijf van het Summa College in Eindhoven. Studenten helpen ouderen uit de buurt, die op hun beurt studenten de kans bieden om in de praktijk te leren. Lokaal+ heeft meegedaan aan de pilot Impactmonitoring in het programma VSV. Hieruit zijn eerste indicaties van positieve effecten naar voren gekomen zoals studenten die meer sociale vaardigheden ontwikkelen en zelfbewuster worden en wijkbewoners die hun sociaal contact, participatie en eigen regie vergroten. Een belangrijk onverwacht effect is dat zowel een groot deel van de studenten als wijkbewoners aangeven dat zij meer begrip krijgen voor ouderen respectievelijk jongeren. Deze impactdata wordt door Lokaal+ gebruikt bij het opzetten van een businesscase en het vinden van nieuwe partners om op meer locaties te kunnen starten. Om opschalingskosten hiervan te kunnen dekken heeft Lokaal+ een aanvraag ingediend bij het [Brabant Outcomes Fund](#). In het interregproject [ITHACA](#) is Lokaal+ door de andere Europese regio's aangewezen als een van de goede voorbeelden op het thema Langer Gezond Thuiswonen.

Flowkids

Het initiatief [FlowKids](#) biedt ondersteuning aan overbelaste hoog sensitieve kinderen en hun omgeving. Flowkids zou veel meer kinderen kunnen helpen (er is nu een wachtlijst), daarvoor zochten zij een nieuwe, grotere locatie. Na lang zoeken vonden ze een boerderij, omgeven door natuur en rust wat belangrijk is voor deze kinderen. De boerderij bleek eigendom van de provincie (Groen Ontwikkelfonds) die de intentie had tot openbare verkoop. De boerderij ligt in de gemeente Breda die voor FlowKids een bestemmingsplan zou moeten wijzigen. Het initiatief liep vast in de gesprekken met beide organisaties. Flowkids klopte in april 2018 aan bij [Stérk Brabant](#) met de vraag om bemiddeling bij de aankoop van de boerderij. Stérk Brabant heeft FlowKids geadviseerd over het 'vlot trekken' van de gesprekken over de wijziging van het bestemmingsplan met de gemeente Breda en heeft het Groen Ontwikkelfonds benaderd met toelichting over het belang van het initiatief, het unieke van de boerderij voor deze doelgroep en het maatschappelijke belang voor Midden- en West-Brabant. In augustus 2018 is door de provincie ingestemd met verkoop aan FlowKids.

2. Het versterken en benutten van sociale veerkracht borgen in de provinciale opgaven

Datum

5 februari 2019

Documentnummer

PS : 4479801

Het programma VSV is gestart vanuit de ambitie dat alle Brabanders om kunnen gaan met de veranderingen die op hen afkomen zodat ze kunnen delen in en bijdragen aan een goede kwaliteit van leven in onze provincie. De urgentie om deze ambitie te formuleren is onveranderd: 1) we te maken hebben met een steeds sneller veranderende samenleving, 2) we zien een toename van tweedelingen in de samenleving waardoor verschillende groepen niet mee kunnen doen en 3) de grote maatschappelijke vraagstukken waarvoor we staan kunnen alleen effectief worden aangepakt als iedereen mee doet (en dus mee kán doen). Burgers en ondernemers bedenken en implementeren steeds vaker zelf oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken en zoeken op basis van gelijkwaardigheid positie en samenwerking met andere burgers en ondernemers, overheden en kennisorganisaties. Deze initiatieven zijn creatief en innovatief en richten zich op een brede en integrale maatschappelijke impact (economisch, ecologisch en sociaal).

De evaluatie van het programma VSV laat zien dat de ontwerpde, responsieve aanpak door de provincie (dus startend bij de behoefte en initiatieven in de samenleving) goede potentie heeft om maatschappelijke initiatieven te versterken en van waarde te laten zijn in de grote maatschappelijke opgaven waarvoor we staan. De aanpak ondersteunt bewust passende keuzes maken. Een mooi voorbeeld ervan is de inzet van impactmonitoring dat ondersteunt bij het zichtbaar maken van het maatschappelijke effect van provinciale inzet gedurende de uitvoering van een programma, daarvan leren en zo nodig bijsturen.

Ons college zet zich in om de lessen uit het programma VSV duurzaam te laten landen in de aanpak van de verschillende provinciale opgaven. De vernieuwende aanpak binnen het programma Sociale Veerkracht sluit goed aan bij de richting die de organisatie is ingeslagen. We herkennen de aandachtspunten uit de evaluatie die gaan over responsief werken i.r.t. de rol van de provincie, deze dagen ons uit te blijven zoeken naar de rol die het beste past bij het middenbestuur. De keuze over het al dan niet continueren van het programma VSV is een afweging voor een volgend college.

Europese en internationale zaken

Niet van toepassing.

Communicatie

De evaluatie wordt actief bij een aantal geselecteerde media onder de aandacht gebracht, met de boodschap dat de provincie Noord-Brabant met het programma Versterken Sociale Veerkracht op succesvolle wijze een nieuwe manier van werken heeft ontwikkeld en geïmplementeerd. Dat gebeurt op zowel bestuurlijk gebied als op de verdere manier van werken van de organisatie.

Daarnaast wordt de evaluatie via social media onder de aandacht gebracht van de Brabanders.

Datum

5 februari 2019

Documentnummer

PS : 4479801

Vervolg

Ons college vraagt uw Staten deze evaluatie te betrekken bij uw beraadslagingen over het programma VSV.

Bijlagen

1. Rapportage *Evaluatie programma Versterken Sociale Veerkracht*
2. Rapportage *Pilot Impactmonitoring*

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

Programmamanager: mevrouw A.C.H. Riddering, 06-48420699,
ariddering@brabant.nl.

Opdrachtnemer: mevrouw J.J. Schneider - Teering, 06-27745054,
jschneider@brabant.nl.